

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Αρχ. Πρωτοψάλτης Κων/πόλεως
και του Καθεδρικού Ναού Μητροπόλεως Καλαμαριάς

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Από όλην την Ελλάδα διάφοροι συνάδελφοι και σπουδαστές με ρωτούν ;

Τι είναι τέλος πάντων η Βυζαντινή Μουσική;

Τι είναι το ΥΦΟΣ στη Βυζ. Μουσική;

Τι είναι ο ΤΟΝΙΣΜΟΣ στη Βυζ. Μουσική;

Ερωτήσεις για τους άχρονους χαρακτήρες, για την Θεωρία του Σ. Καρρα.

Και απαντώ :

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Είναι η μουσική της Ορθοδόξου εκκλησίας, η μουσική της Ελλάδος, η μουσική των Ελλήνων και των Αγγέλων (Αλεξ. Παπαδιαμάντης), η πιστή παράδοση των Πατέρων της Ορθοδόξου Ανατολικής Εκκλησίας. Είναι η μουσική που έχει γνώρισμα της την Μονοφωνία-Ομοφωνία, και που εκτελείται μόνο με ανθρώπινη φωνή. Είναι η μουσική που δεν συνοδεύεται από όργανα. Είναι τονική μουσική. (τονισμός των λέξεων) , μουσική που δεν επιδέχεται Μετροφωνία. Είναι μία έξαρσις των σχημάτων ή των ενστίκτων. Είναι Δογματική (Σοφία Επανούδη). Είναι η ιδιαιτερότητα της μουσικής μας .

Είναι η κατ' εξοχήν Εκκλησιαστική Μουσική της εκκλησίας μας διότι είναι η μόνη ανά τον κόσμο αναντικατάστατη Μουσική που αποδίδει στην εντέλεια τον ειδικό χαρακτήρα των ύμνων, δηλαδή της χαράς, της λύπης, της ευχαριστίας, της παρακλήσεως κ. ά. Είναι Προσευχητική μουσική.

Είναι η μουσική όπως γράφει ο ποιητής **Αλ. Παπαδιαμάντης**, *«Αν δοκιμάσει τις να μεταφράσει εν τροπάριον εις την δημώδη γλώσσαν τότε θα ίδη οι ηγλώσσα , ήτις είναι ζωντανή στα ηρωικά και ερωτικά, άσματα του λαού , είναι ψυχρά μέχρι νεκροφάνειας δια τα Τροπάρια».*

Η Βυζαντινή Μουσική δεν είναι τέχνη κοσμική, αλλά τέχνη εκκλησιαστική και επιστημονική που έχει ως κύριο σκοπό να υπηρετή αποκλειστικά τις λατρευτικές ανάγκες της εκκλησίας.

Η Βυζ. Μουσική δύναται να θεωρηθή ως μία διεθνής γλώσσα. Η εκμάθηση της Βυζαντινής Μουσικής, γίνεται ευκολότερη και κατανοητή, όταν ο κατάλληλος διδάσκαλος την διδάξει ορθά.

Ακούμε μερικούς συναδέλφους που για να δείξουν εμπειρία και δήθεν μουσικότητα προσφεύγουν σε διορθώσεις, σε συντμήσεις και προσωπικές παράξενες προσθήκες μελωδικών γραμμών, σε ρυθμοτονικές ανακατασκευές, κατακρεουργούντες το μουσικό μάθημα.

Ο Μουσικός πρέπει να κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των καλών τεχνών. Η δε εκκλησία μας, από τα πρώτα βήματα της, αξιοποίησε το χάρισμα αυτό, που αποτελεί αναπόσπαστο βασικό μέρος της λατρείας μας.

Το ΥΦΟΣ της εκκλ. μελωδίας, επιτυγχάνεται με την ευκρινή άρθρωση και ορθοφωνία που πρέπει να έχει κανείς κατά την εκτέλεση των ύμνων, καθώς και με τον ορθό και κατάλληλο τονισμό των λέξεων, και τον ανάλογο χρωματισμό τους, σύμφωνα με τη σημασία και το περιεχόμενο που έχουν. Ταυτόχρονα πρέπει να συνδέσει με επιτυχία, την μελωδία με την έννοια των ψαλλομένων, καθιστώντας την μελωδία εκφραστικό όχημα για την κατανόηση του νοήματος, ακόμη και δυσνόητων λέξεων και εκφράσεων που απαντώνται στα υμνολογικά κείμενα. Για να γίνουν όλα αυτά πρέπει συνέχεια να ακούει παραδοσιακούς και έμπειρους Πρωτοψάλτας όχι όμως να τους μιμείται απόλυτα. Οι Μεγάλοι Πρωτοψάλται της Μ.Χ.Ε. **Ι. Ναυπλιώτης, Κ.Πρίγγος** και **Θρ. Στανίτσας**, όλοι των, και ο καθείς με τη δική του προσωπική ιδιαιτερότητα, συνέβαλαν στη δημιουργία μιας πλούσιας Βυζαντινής Μουσικής παράδοσης, την οποία άφησαν ως πολύτιμη παρακαταθήκη σε μας, στους νεότερους μουσικούς για να την διατηρήσουμε να τη συνεχίσουμε, μεταλαμπαδεύοντας την στις νεώτερες γενεές. Για να ολοκληρωθεί όμως το θέμα του **-ΥΦΟΥΣ-** χρειάζονται πολλές εξηγήσεις, ερμηνείες, όπως και παραδείγματα, θα ήτο πάρα πολύ χρήσιμο και διδακτικό να διαβάσουν το τεύχος του χαρισματικού Μουσικολόγου και μουσικοϊστορικού Πρωτοψάλτου και συγγραφέως κ. **Γεωργίου Αγγελινάρα «Η ΨΑΛΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ»**, και ασφαλώς θα πλουτίσουν τις γνώσεις τους.

Επειδή δεν επιθυμώ να θεωρηθώ ως εξουσιομουσικομανής - έχω τον δικό μου ιδεολογισμό - σχετικά με την θεωρία του κ. **Σίμωνος Καρρά**, αφήνω άλλους να την ερμηνεύσουν και να την σχολιάσουν. Κατά καιρούς έχουν γράψει την γνώμη τους για την παρελθοντολογική, απαρχαιομένη, και δυσνόητη θεωρία του κ. **Σ. Καρρά**, επιφανείς Άρχοντες και μη Πρωτοψάλται, εμβριθείς μουσικολόγοι, κ.α. και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι αυτή η θεωρία μόνο σύγχυση και αναστάτωση επέφερε στους Ιεροψαλτικούς κύκλους.

Εμείς, το μόνο που επιθυμούμε είναι: Να συνεχισθεί η παιδεία της Μουσικής μας με την θεωρία των **τριών Μεγάλων και σοφών διδασκάλων**, να εκσυγχρονισθεί και κυρίως να βελτιωθεί αυτή η παιδεία, η οποία έχει και τη έγκριση της **Μητρός Εκκλησίας**, με μέσα οπτικοακουστικά με ανάλογες διδασκαλίες, αποφεύγοντες τα παλαιά (Αχρηστα για σήμερα) δυσνόητα σηματοδρόμια, που μόνο σύγχυση προκαλούν. Η Βυζαντινή μουσική είναι συνυφασμένη με το απαραίτητο εκκλ. υφός.

ΤΟ ΥΦΟΣ

Το ύφος αυτό δεν διδάσκεται, αλλά αποκτάται, ακούοντας συνεχώς διαπρεπείς Βυζαντινούς και παραδοσιακούς διδασκάλους. **Το ύφος μεταδίδεται μόνο ακουστικά, και κατά μίμηση** καθώς και με τη μεταλαμπαδευση από ψάλτη σε ψάλτη. Το ύφος στη Βυζαντινή μουσική είναι από τα σπουδαιότερα που πρέπει να αποκτήσει ένας καλός ψάλτης. Είναι η διαυγής, ευκρινής και εμμελής απαγγελία στην έντεχνη απόδοση των ψαλλομένων.

Το ύφος είναι η προφορά της μουσικής μας. Αν δεν έχουμε το απαραίτητο εκκλησιαστικό υφός, θα είναι σαν να τραγουδάμε μέσα στην εκκλησία. Το ύφος είναι η ερμηνεία, η απόδοση και η έκφραση στη Βυζαντινή μουσική. Δεν πρέπει όμως να μιμούμεθα απαραιτήτως στην έκφραση τον εκάστοτε δάσκαλο μας. Ο κάθε ψάλτης πρέπει να έχει το δικό του προσωπικό ύφος.

Το υφός, εξαρτάται από την απόδοση και ερμηνεία—εμπειρία καθώς και από την καλαισθησία του ψάλλοντος. Το ύφος και η έκφραση, είναι ο τρόπος της απαγγελίας που καλλωπίζει το μέλος, που άνευ αυτών θα ήτο πεζό καί άψυχο.

Το ύφος στη Βυζαντινή μουσική, είναι η όρθη απαγγελία των φθόγγων, με τρόπο κατανοητά κυρίως εκκλησιαστικό ουδέποτε όμως με τρόπο τραγουδιστικό ή κοσμικό.

Το εκκλ. ύφος, είναι το λεγόμενο "**Πατριαρχικό**". Στο **Πατριαρχικό ύφος** ψάλλονται τα κλασσικά, παραδοσιακά μελωδήματα. Και ψάλλονται πάντοτε οι ίδιες μουσικές θεσεις.

Το εκκλησιαστικόν (**Πατριαρχικόν**) ύφος, διακρίνεται για την ιεροπρέπεια, την σεμνότητα, την σοβαρότητα, τον ενδεδειγμένο χρόνο για κάθε τροπάριο, καί τέλος στην αυστηρή προσήλωση στην πατροπαράδοτη εκκλησιαστική μελωδία. Όμως είναι καί σημείον αναφοράς καθώς και ψαλμοδιακός κανόνας της μουσικής μας. Επομένως όταν συνδυαστούν όλα αυτά, δίνουν τον ορισμό της εννοίας του **Πατριαρχικού - Εκκλησιαστικού** ύφους.

Η έκφραση, σχηματίζεται δια διερμηνείας της σκέψης από τη φωνή. Η σκέψη διαμορφώνεται με την αισθητική της μελωδικής έμπνευσης.

Ο ΤΟΝΙΣΜΟΣ

Ο ορθός τονισμός των λέξεων, είναι το επιστέγασμα της Β.Μ. Πρέπει να αποφεύγονται οι παρατονισμοί. Επίσης το «κατ' έννοιαν ψάλλειν» συντελεί ώστε η Βυζαντινή μουσική να γίνει τελειότερη, με την προϋπόθεση ότι δεν πρέπει να παραποιούμε την μελοποίηση κυρίως των Προσομοίων.

Όπως όλοι γνωρίζουμε, η Βυζαντινή μουσική είναι λατρευτική, και γίνεται διδασκαλείο, εκπαιδευτήριο για να παιδαγωγείται η ψυχή καί όλοι ψάλλουν για ευχαριστίες στο Θεό. Ας μη ξεχνάμε ότι η Βυζ. μουσική είναι καταναυκτικό θρόϊσμα της Βυζαντινής μελουργίας.

Για την βελτίωση της Βυζ.Μουσικής ο Μέγας θεωρητικός **Χρύσανθος** επισημαίνει «από πεπαιδευμένους μουσικούς γράφτηκε η νέα θεωρητική μέθοδος, και από πεπαιδευμένους μουσικούς πάλιν προσμένεται η τελειοποίηση αυτής». Και συνεχίζει «Τας επιδόσεις δρώμεν γινωμένας και των τεχνών και των άλλων απάντων, ου δια τους εμμένοντας τοις καθεστώσιν, αλλά δια τους επανορθούντας και τολμώντας αεί τι κινείν των μη καλώς εχόντων».

Οποσδήποτε είναι απαραίτητο να συγκληθεί μια επιτροπή από πεπειραμένους μουσικούς και θεωρητικούς, θεολόγους, φιλόλογους, να ανταλλάξουν ιδεολογίες για την λύση των ζητημάτων, να μιλήσουν με διαφάνεια, και οι απόψεις να

συμπυκνωθούν ώστε να επιταχυνθούν οι διαδικασίες και να υπάρξει έτσι μία δημιουργική αφετηρία.

Η επιτροπή αυτή, να επανεξετάσει τις παλιές πολύ αργές μουσικές θέσεις, και κυρίως να τονίσει κατά το δυνατόν κατάλληλα τις παράτονες λέξεις, διότι όντως υπάρχουν ουκ ολίγες, ασφαλώς μη αλλοιώνοντας την μουσική χροιά.

Οι αποφάσεις όμως της επιτροπής αυτής, θα πρέπει να έχουν την εγκρισιν της Μητρός εκκλησίας.

Η επιτροπή αυτή θα πρέπει να απαρτίζεται από, επιφανείς και εμβριθείς Βυζαντινούς πρωτοψάλτας, όχι μόνο από την Αθήνα αλλά και από άλλα διαμερίσματα της Ελλάδος. Να κληθούν στην επιτροπή, βαθείς γνώσται της Βυζ. Μουσικής, όπως π. χ. οι κ.κ. **Α. Καραμάνης, Χ. Ταλιαδώρος, Γ.Αγγελινάρας, Β.Κατσιφής** κ.α. και όχι μόνο από το περιβάλλον του κ. **Σ. Καρρά.**

Α Χ Ρ Ο Ν Ο Ι Χ Α Ρ Α Κ Τ Η Ρ Ε Σ **Σημεία εκφράσεως , Τροπικά , Καλλωπιστικά, Ποιότητος**

Είναι σημεία πού προσδίδουμε στους φθόγγους διαφορετική έκφραση, και δημιουργούν το εκκλησιαστικό ύφος. Δια τούτο, οι **τρεις Μεγάλοι και σοφοί διδάσκαλοι και μεταρρυθμισταί** της μουσικής μας, δεν κωδικοποίησαν τους άχρονους αυτούς χαρακτήρες, ίσως για να δοθή η ευκαιρία και ο τρόπος στον ψάλλοντα, να ερμηνεύσει ο ίδιος κατά την κρίση του, το κάθε σημείο.

Ασφαλώς υπάρχουν κανόνες και για αυτά τα σημεία, αλλά δίδεται η ευκαιρία στον ψάλλοντα, να τονίσει ή να χρησιμοποιήσει αυτά, όπως ο ίδιος κρίνει. Με τον τρόπο αυτό, αποφεύγεται η «**Μετροφωνία**».

Μετροφωνία σημαίνει όταν στη μουσική εκτέλεση δεν χρησιμοποιούνται και δεν εκτελούνται οι καλλωπιστικοί αυτοί άχρονοι χαρακτήρες.

Οι αείμνηστοι Μεγάλοι Διδάσκαλοι της Κων/πολης **Ι. Ναυπλιώτης, Ευσ. Βιγγόπουλος, Ι. Ραιδεστηνός, Κ. Πρίγγος, Μ. Χατζηαθανασίου, Θρ. Στανίτσας, Δ. Μαγούρης, Ι. Παλάσης, Β. Νικολαΐδης, Β. Εμμανουηλίδης, Ν. Δανιηλίδης** κ. α. που είχα την τύχη να τους ακούσω και να τους υπηρετήσω κανείς τους δεν εμμέιτο τον άλλον. Ο καθείς τους είχε το δικό του Προσωπικό - εκκλησιαστικό ύφος Εκτελούσαν πιστότατα τα Βυζαντινά μελωδήματα.

Η φωνή, η έκφραση, όμως του καθενός, δηλαδή η προφορά των, διέφερε. Το υφός όμως εκάστου εξ' αυτών ήτο εκκλησιαστικόν - **Πατριαρχικόν.**

Αυτό το ύφος ακριβώς δεν μπορούν να το αντιληφτούν να το κατανοήσουν οι μουσικοί της Δύσης, του πενταγράμμου, και εξακολουθούν να διδάσκουν στα Ωδεία καί στα φροντιστήρια τις κλίμακες **Ματζόρε** και **Μινόρε**. Η δική μας μουσική όμως έχει πλούτον Κλιμάκων και Διαστημάτων.

Αύτη λοιπόν την ιδιοτερότητα χρησιμοποιεί η Βυζ.Μουσική και παρουσιάζει αυτήν την υπέροχη μελωδία, που μυρίζει λιβάνι και ανυψώνει και μεταρσιώνει τας καρδίας των πιστών και μας υποβάλλει να προσευχηθούμε.

Θ Ε Ω Ρ Ι Α Κ Α Ρ Ρ Α

Και ενώ καταβάλλεται προσπάθεια να βελτιώσουμε να απλοποιήσουμε γενικά τα της μουσικής μας, ώστε να γίνει ευκολότερη, κατανοητή, και προσιτή προς όλους, έρχονται τώρα μερικοί δήθεν «**ζηλωταί**» της παλαιάς παρελθοντολογικής και δυσνόητης θεωρίας ενός μουσικού ονόματι **Σίμων Καρράς**, να την επιβάλλουν στα Ωδεία, και στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα δημιουργώντας μία ασάφεια και μία αμφιβολία στη θεωρία της μουσικής μας, και μία αναστάτωση στους Ιεροναλτικούς κύκλους. Δηλαδή, **επιχειρείται αλλοίωσις της θεωρίας των 3 μεγάλων και σοφών Διδασκάλων ήτοι της επισήμου θεωρίας που έχει την έγκριση του Οικουμενικού Πατριαρχείου.**

Προσπαθούν να πείσουν κυρίως τους νέους και αφελείς μαθητάς ότι η θεωρία του **Σ. Καρρά** είναι πιο σωστή από αυτήν των **Τριών διδασκάλων**. Έχουν εκτυπώσει και δικά τους βιβλία.

Ποίοι όμως νομίζουν ότι είναι αυτοί οί κύριοι, που τολμούν να αχρηστεύσουν την επίσημη Θεωρία της μουσικής μας, με την οποία εδιδάχθησαν όλοι οι ψάλται του 20 ου αιώνας ; Από ποιόν πήραν αυτό το δικαίωμα ;

Ας γνωρίσουμε όμως τον **Σίμονα Καρρά**, και την θεωρία του. Ο **Σίμων Καρράς**, όπως γράφουν τα βιβλία, υπήρξε ένας αξιόλογος άνθρωπος. Ήτο ο ερευνητής, ο μελετητής, ο ρυθμιστής των τραγουδιών της Δημοτικής μουσικής. Ως πρωτοψάλτης όμως φαίνεται ότι δεν άφησε κανένα έργο δικό του. Βεβαία, οι συνεχιστές της Δημοτικής μουσικής, θα πρέπει να του οφείλουν ευγνωμοσύνη για ό,τι τους άφησε, όπως, την ερμηνεία και των ρυθμό των τραγουδιών. Δα τούτο του αξίζουν συγχαρητήρια.

Ήτο όμως κακή και άσκοπη σκέψις να θέλη να θίξει την επίσημη θεωρία της Βυζαντινής μουσικής, και να προσπαθή να επαναφέρει την δυσνόητη, παρελθοντολογική και παλαιά σημειογραφία της μουσικής μας, με τα παλαιά σημαδόφωνα, όπως το λύγισμα, το τσάκισμα, το κούφισμα κ. α.

Έρχονται τώρα οι οπαδοί του κ. **Καρρά**, και μας αποδεικνύουν πως πρέπει να εκτελούνται αυτά τα παλαιά σημαδόφωνα που χρησιμοποιούσαν πριν **200 χρόνια** οι τότε συνάδελφοι. Διερωτώμεθα όμως: οι κύριοι αυτοί, οι οποίοι εμφανίζονται ως οπαδοί της θεωρίας του **Σ. Καρρά**, **πως γνώριζαν πως εκτελούντο πριν 200 χρόνια τα διάφορα ένφωνα και άφωνα σημαδόφωνα και θέλουν να τα επιβάλλουν; Μήπως υπήρχαν τότε μαγνητοφώνα, ή άλλες συσκευές ώστε να τους ακούμε και να παραδείγματισθούμε;**

Μας τα παρουσιάζουν με την φαντασία τους. Όλα κατά προσέγγισιν, με προφορική παράδοση. Δηλαδή τίποτα το θετικόν. Επομένως: Προς τι να καταφεύγει κανείς στην παλαιά, δυσνόητη, παρελθοντολογική αυτή θεωρία, έφ' όσον έχουμε και διαπιστώνουμε ότι η θεωρία των τριών Μεγάλων καί σοφών διδασκάλων είναι η πλέον εύχρηστη, και η πλέον ορθότατη.

Έχουμε μπροστά μας το φως το αληθινόν, και θα οπισθοδρομήσουμε επειδή μερικοί θέλουν να υποστηρίξουν την θεωρία του **Σ. Καρρά**, η την βαρύτητα του λόγου των;

Η μουσική μας δεν είναι **Μουσειακή**. Σήμερα, που όλες οι επιστήμες εκσυγχρονίζονται, είναι δυνατόν η Βυζαντινή Μουσική να μένει οπισθοδρομική και να μη εκσυγχρονισθεί;

Επαναλαμβάνω: Μόνο να **βελτιωθεί** τίποτε άλλο.

Παλαιότερα, και ο **Γεώργιος ο Λέσβιος** είχε επινοήσει διάφορον γραφικόν σύστημα, από αυτό του **Χρύσανθου**, εξέδοκε και θεωρία της μουσικής τέχνης – **Λέσβειον Σύστημα** – αλλά τούτο δεν εκρίθη επιτυχές από του **Οικ. Πατριαρχείου** και **απερρίφθη**. Εγώ, εκφράζω απλά και ανοικτά τις απόψεις μου, και θεωρώ υποχρέωση μου να τιμήσω αυτό το οποίο καταγράφω. Η Βυζ. Μουσική όταν αποδίδεται ορθά, είναι μία **«Δημιουργία»** μία θεουργική τέχνη που είναι ανώτερη από γλωσσολογία καθώς είναι η ίδια **«Θεία Λειτουργία»** επισημαίνει ο καθηγητής της θεολογίας κ. **Θ. Βλιαγκόφτης**.

Η Βυζαντινή Μουσική δεν είναι για το Μουσείο όπως μερικοί ισχυρίζονται, αλλά είναι, μία ζώσα Μουσική, και δεν πρέπει να οπισθοδρομούμε επαναφέροντες την παλαιά και δυσνόητη θεωρία και σημειογραφία που θέλουν ορισμένοι να μας επιβάλλουν εκτυπώνοντας και βιβλία περί της θεωρίας του Σ. Καρρά, αλλά να τελειοποιήσουμε και να βελτιώσουμε την Μουσικήν μας με τον κατάλληλο και ορθό τονισμό των λέξεων, και το κατ' εννοίαν ψάλλειν, με την προϋπόθεση να μη αλλοιωθούν κατά το δυνατόν οι παραδοσιακές μουσικές θέσεις.

Σε ορισμένα Ωδεία, κατά τη διδασκαλία της Βυζαντινής Μουσικής ακούμε: ρυθμός πεντάσιμος, επτάσιμος, εννεάσιμος, καθώς και «προσλαμβανόμενος φθόγγος» κ.λ. αυτά όμως αφορούν το μέτρο ή τους πόδες της Δυτικής Μουσικής και όχι της Βυζαντινής. Εγώ, στην Κων/πολη δεν ήκουσα από τους διδασκάλους μου να αναφέρονται στους ανωτέρω ρυθμούς για την θεωρία της Βυζ. Μουσικής.

Σε πολλά Ωδεία, κατά την διδασκαλία της θεωρίας της Βυζαντινής Μουσικής, δεν λένουν την λέξη : ψάλλω - ψάλλεις, αλλά λένουν: Τραγουδώ, τραγουδάς...

Όσον αφορά την θεωρία του **Σ. Καρρά**, την θεωρώ δυσνόητη και παρελθοντολογική. Επομένως απορρίπτεται.

Η Μουσική μας επειδή είναι μόνο **ΦΩΝΗΤΙΚΗ** και **ΤΟΝΙΚΗ** μόνο δια ζώσης φωνής αποδίδονται τόσο οι έμφωνοι όσο και οι άφωνοι χαρακτήρες, δηλαδή τα σημεία εκφράσεως και ποιότητος. Οι χαρακτήρες της εκφράσεως και της ποιότητος, δεν πρέπει να κωδικοποιούνται, διότι από αυτούς πηγάζει η έκφραση, το λεγόμενο **ΥΦΟΣ** το οποίο είναι και **Η ΠΡΟΦΟΡΑ** της Μουσικής μας και έχει το δικό της διακριτικό - εκκλησιαστικό **ΥΦΟΣ**. Είναι διαφορετικό να ψάλλεις ένα μάθημα και άλλο να το εκφράζεις ή να το ερμηνεύεις .

Η κωδικοποίησις αυτών των άφωνων χαρακτήρων, θα είχε ως αποτέλεσμα, τον περιορισμό στην έκφραση, και δεν θα διέφερε από την Μουσική της δύσης. Θα ήτο άψυχη, ίσως ακόμη και νεκρή.

Οι σπουδάζοντες στις ανώτερες Εκκλησιαστικές Βυζαντινές Μουσικές σχολές, ας διδαχτούν την παλαιά Παρασημαντική ως καταγραφή, να μάθουν το σύστημα της σημειογραφίας της Βυζ. Μουσικής, τις υποστάσεις χειρονομίας, τα φθορικά και

φωνητικά σημάδια κ.α. Αλλά οι νεοφανείς θεωρίες του κ. Αγγελόπουλου περί Βυζαντινής Μουσικής, κάνουν την Μουσική μας να φαίνεται δυσκολότερη. **Αλλωστε δεν υπάρχει λόγος να μαθούν την θεωρία για το Ουράνισμα, το Πελαστόν κ.ά. αφού η μέθοδος των τριών Διδασκάλων τα καλύπτει όλα .**

Είναι όμως απαραίτητον να αποφευχθή η «**Μετροφωνία**» καθώς και οι άσκοποι παρατονισμοί.

Πολλές φορές στη θεωρία της Μουσικής μας διακρίνουμε σε ορισμένα σημεία , και κυρίως στο Τυπικόν μέρος τη λέξη: «**Είθισται**» ή, «**Άγραφον Τυπικόν**». Διατί να μη γίνει **επίσημον Τυπικόν** ώστε να μη υπάρχει ασάφεια. Διότι η ασάφεια γεννά απορίες, και αφήνει κενά και δίδεται η εντύπωση ότι στη Βυζαντινή Μουσική υπάρχουν αμφιβολίες, ενώ στη Δυτική Μουσική, όλα είναι Νόμος. Όσον άφορα την Τυπικήν διάταξιν, όλα όσα γράφονται στη θεωρία μας, να εκτελούνται πιστότατα τόσον από τους Ιεροψάλτας, όσον και από τους ιερείς, ώστε όλα να γίνονται με απόλυτον τάξιν.

Και κάτι ακόμη που πρέπει να έχουν υπ' όψιν τους οι Ιεροψάλται. Το καθε μάθημα πού θα ψαλλεί, πρέπει να τελειώσει με τον ίδιο χρόνο, όπως είχε αρχίσει. Δηλ. σαν ένα εκρεμές ρολόγι που κτυπά ρυθμικά. Εκτός εάν υπάρχει χρονική αγωγή εις το μέσον του μαθήματος, και τούτο πρέπει να αναγράφεται. Τα εκκλησιαστικά, και περισσότερο τα Στιχηραρικά μέλη, αρέσκονται να οδεύουν εις τον Δίσημον ρυθμόν.

Η απαρέγκλιτος **τήρησις των τυπικών διατάξεων, η χρονική αγωγή, και η χαρακτηριστική απόδοσις των αχρόνων υποστάσεων**, είναι τα **μόνιμα** χαρακτηριστικά του Εκκλησιαστικού - Πατριαρχικού ύφους.